Oponentský posudek disertace:

Ondřej Faktor, Středověká nástěnná malba v jihozápadních Čechách (okresy Klatovy, Prachatice, Strakonice), Ústav pro dějin umění, FF UK v Praze, Praha 2016

(365 stran textu, anglické resumé, seznam použité literatury, obrazová příloha).

Ondřej Faktor systematicky pojednal celkem 45 dosud známých, v několika případech i jím poprvé publikovaných nástěnných maleb ve třiceti devíti lokalitách zmíněných tří okresů jihozápadních Čech. Jádro práce spočívá ve vypracování katalogu těchto nástěnných maleb. Předznamenán je předmluvou, úvodem (2 strany), historickým „nástinem jihozápadních Čech ve středověku: sídla, objednavatelé“ (4 strany) a přehledem o zde se vyskytující ikonografii. Struktura jednotlivých katalogových hesel odpovídá běžným zvyklostem. Zahrnuje úvodní informace o historii objektu, objevu zdejších nástěnných maleb, jejich detailní ikonografický popis, stylovou charakteristiku („formální hledisko‘), datování. Jednotlivá katalogová hesla nejsou stejně dlouhá, jejich délka odpovídá významu jednotlivých nástěnných maleb. Rozsáhlá bibliografie spolu s odpovídajícím poznámkovým aparátem dokládají precizní analytický postup autora disertace

(v citacích se nevyhnul několika překlepům, správně mělo být: „“Legner Anton (hrsg,), Die Parler und der Schönen Stil … unter den Luxemburgern..“), který navíc sám zhotovil převážnou část její fotografické dokumentace. Ondřej Faktor se daným tématem zabýval už ve své diplomové práci z roku 2008, tehdy ovšem zaměřené pouze na gotické nástěnné malby v okrese Klatovy. Od té doby publikoval samostatně několik monografických studií (v časopise Umění, Průzkumech památek ad.) a přispěl šesti hesly do přehledu nástěnných maleb ve výstavním katalogu „Obrazy krásy a spásy. Gotika v jihozápadních Čechách“ (Západočeská galerie, Plzeň 2013).

Studium nástěnných maleb v Čechách v poslední době postupuje podle víceméně ohraničených regionů. Teritorium sledovaných nástěnných maleb ze severu Ondřeji Faktorovi předurčilo územní zaměření výstavy „Gotika v západních Čechách“ z roku 1996. Nástěnné malby středních Čech pojednala Zuzana Všetečková, nástěnným malbám v jižních Čechách se věnovala nedávná disertace Petra Pavelce. Metodicky Ondřej Faktor navázal na svého učitele a vedoucího práce prof. Jana Royta (autora pasáží o nástěnných malbách v katalogu plzeňské výstavy). Některá hesla, celkem v pěti případech, pojednal souběžně s Janem Roytem (viz katalog „Obrazy krásy a spásy“).

Hlavní přínos Faktorovy disertace spočívá v obsáhlých a obsažných ikonografických studiích jednotlivých nástěnných maleb a jejich souborů. Patrně největší pozornost její autor právem věnoval malbám v křížové chodbě komendy johanitů ve Strakonicích. Zde se inovativně opřel o nedávno upřesněné datování kodexu Liber depictus (Reitinger – Soukup 2016). Co se týká vztahu těchto maleb ke stylu Pasionálu abatyše Kunhuty, postrádám přihlédnutí ke studii Karla Stejskala (Pasionál Přemyslovny Kunhuty, Praha 1975). Záslužně je rozvedena dosavadní ikonografická analýza nástěnných maleb v kostela sv. Mořice v Anníně – Mouřenci. Nevím, zda je správně interpretována motivace zdejšího neobvyklého ukřižování Krista zacílené na „zvýšení Kristova tělesného utrpení“, zda nešlo „pouze“ o „technologii“ zvednutí kříže s přivázaným Kristem pomocí lan a jeho následné přibití na kříž. Komparace pojetí zdejšího značně expresivnějšího Ukřižovaného s hradčanským Krucifixem Mistra Michelské madony je nadnesená. Skladba bederní roušky Ukřižovaného v kostele sv. Filipa a Jakuba v Dlouhé Vsi je zjevně historizující (srov. Krucifixy na zadní straně Kříže Přemysla II. v Řezně). Postrádám vyobrazení svorníku s bernardinským sluncem v Křištíně. Ondřej Faktor zde jistě správně odmítá přitažené závěry Mileny Bartlové o účasti Mistra Rajhradského oltáře v Blatné.

Disertace Ondřeje Faktora splňuje všechny na tuto kategorii vědecké práce standardně kladené požadavky. Doporučuji ji k obhajobě, s klasifikací „prospěl“.

Praha 24. 8. 2016 PhDr. Ivo Hlobil, CSc.